

МІЖНАРОДНИЙ РИНОК ТВОРІВ МИСТЕЦТВА В УМОВАХ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

Однією із сучасних тенденцій світового розвитку, викликаних світовою економічною кризою, є зміна пріоритетів міжнародної інвестиційної діяльності. В умовах падіння фондових індексів, зменшення довіри до традиційних фінансових інструментів виникає потреба у надійних об'єктах інвестування, які б давали можливість зберегти та примножити вкладений капітал. Серед зарубіжних інвесторів одним з найприбутковіших вважається міжнародний ринок творів мистецтва (арт-ринок), який сьогодні розглядають як «ринок альтернативних інвестицій».

Дослідження особливостей розвитку міжнародного ринку творів мистецтва у сучасний період дозволило виявити на ньому яскраво виражене явище «бульбашки цін» [1, с.250]. Навіть в умовах кризи на ринку було встановлено цінові рекорди. Зокрема, у лютому 2009 р. на аукціоні Sotheby's одну зі скульптур французького імпресіоніста Е.Дега було продано за 13,257 млн. фунтів стерлінгів [2]. За період 2006-2007рр. ціни на предмети мистецтва зросли на 18%, а за 2007-2008рр. – на 45% [3]. Це можна пояснити двома причинами. По-перше, появою на ринку нового сегменту багатих інвесторів з країн, що розвиваються (Китай, Росія, Об'єднані Арабські Емірати, Індія), інтерес яких зосереджений на сучасних митцях. Другою причиною, яка впливає з першої, є зростання ринку сучасного мистецтва, що є найбільш ризикованим сегментом арт-ринку.

Досягнувши свого піку зростання у кінці 2008 р., ціни на міжнародному ринку творів мистецтва дещо знизилися під впливом світової економічної кризи. Це відбулося головним чином за рахунок сегмента сучасного мистецтва, найбільш волатильного у структурі арт-ринку. Так, у першому кварталі 2009 р. ціни на нього впали на 14,5% [3]. Фактично на ринку відбулася корекція, немінуча після формування «бульбашки цін» на ризиковані предмети сучасного мистецтва. Це можна пояснити низкою причин. В умовах кризи придбання твору з метою надійного капіталовкладення стало більш виваженим і менш імпульсивним. Це свідчить про бажання уникнути стилістичного ризику. Останній впливає із того, що придбання предметів мистецтва часто пов'язане із примхою покупця чи певними трендами в суспільстві. Коли мода на якогось художника чи напрямок мистецтва пройде, ціни на їх твори можуть значно знизитись.

Іншою причиною є те, що найбільшими інвесторами на арт-ринку були інвестиційні та хедж-фонди, які зазнали значного удару фінансової кризи. Разом з тим, японські спекулянти, що піднімали ціни на аукціонах з метою отримання надприбутків, втратили підтримку банківської системи, після чого ціни знизилися.

За оцінками Bank Monte dei Paschi di Siena, ціни на антикваріат і картини старих майстрів залишаються стабільними [3], а тому інвестиції у них можна вважати найкращим способом збереження капіталу. Виходячи з цього, найнадійнішим ринком є західноєвропейський завдяки більшій пропозиції антикварних полотен і меншому впливу сучасного мистецтва.

Що стосується України, то її ринок творів мистецтва перебуває на стадії формування, лише 1% її населення займається такими капіталовкладеннями. У зв'язку з цим вплив кризи на цей сегмент недостатньо відчутний. Позитивним є той факт, що 95% його складає антикваріат (мистецтво періоду 1950-х рр. і раніше), ціни на який, як відзначають зарубіжні експерти, не піддаються негативному впливу світової економічної кризи. Навпаки, банківська криза 2004 р. сприяла росту українського ринку антикваріату на 30-40% [4, с.47]. Більше того, збереження картин у приватних колекціях (що значною мірою властиво для України) ще більше підвищує ціни на них.

За оцінками фахівців, найпривабливішою інвестицією в умовах кризи є вкладення капіталу в живопис російських та українських митців XIX-XX ст., при цьому варто купувати не один твір, а «портфель творів мистецтва», за аналогією до портфелю цінних паперів. При цьому параметри формування такого портфелю повинні бути наступними: а) мінімальна сума інвестицій – 20 тис. дол.; б) термін інвестиції – від 1 року; в) ліквідність – від 3 до 6 місяців; г) потенційна дохідність портфелю – від 30% річних.

Література

1. Мельник Ю. Зростання інвестицій на міжнародному ринку творів мистецтва як сучасна тенденція світового розвитку // Вісник Тернопільського національного економічного університету. – жовтень-грудень 2009. – Випуск 5. – С.247-254.

2. Святненко А., Скиба М. Мистецтво вишуканих інвестицій. – 8.04.2009 // www.innovations.com.ua.

3. Lanzanova E., Bosi S. The art market: an analysis of the crisis // Art Magazine Arcadja // www.arcadja.com/artmagazine/en/.

4. Курдина Е. Отдых, дары приносящий // Компаньон. – 30 июня-6 июля 2006. - №26. – С.47.